

Štát - Arménska republika (Arménsko) :

Ludia a dejiny

Arméni pochádzajú z rôznych indoeurópskych populácií, ktoré obývali Arménsku vysočinu a okolité oblasti od 12. do 6. storočia p.n.l. Podľa legendy pristál Noe so svojou archou po potope sveta na Ararate a založil aj mesto Jerevan.

Medzi 9. a 6. storočím p.n.l. - na území dnešného Arménska prekvitala ríša Urart (pôvodný názov oblasti), ktorá sa stala jedným z najmocnejších štátov blízkeho východu.

Roku 520 p.n.l. - bolo kráľovstvo dobyté Perzskou ríšou a neskôr, od roku 330 p.n.l., jej vládol Alexander Veľký, Macedónsky (356-323 p.n.l.) a grécka dynastia, ktorú založil.

Roku 67 p.n.l. - sa Arménsko dostalo pod vládu Ríma a stalo sa nárazníkovým štátom medzi Rímskou ríšou a ríšou Partov, ktorí boli hlavnými rivalmi Ríma v boji o moc na východe.

Okolo roku 300 - prijalo Arménsko kresťanskú vieru. Stalo sa pevnou baštou kresťanstva v Ázii.

V nasledujúcich storočiach - zápasilo Arménsko o udržanie svojej nezávislosti a kultúrnej identity uprostred vojen medzi Peržanmi, Saldžukmi, Turkami a Mongolmi. Obyvateľstvo sa rozptýlilo do sveta, ale ani to nemohlo zdolať silné vedomie národnej súdržnosti, ktorú posilňovala hlboká kresťanská viera pod ochranou arménskej cirkvi.

Na začiatku 19. storočia - Rusko rozšírilo svoju hranicu až za Kaukaz a Arméni dúfali, že im cár pomôže vymaniť sa z perzskej a tureckej nadvlády.

Okolo roku 1829 - Rusko zabralo celé územie dnešného Arménska a Azerbajdžanu, okrem západného Arménska, ktoré zostalo Turecku.

V nasledujúcich desaťročiach - došlo k obrodeniu arménskej kultúry, ale po rusko-tureckej vojne (1877-1878) viedli obavy z arménského nacionalizmu k represiam ako v ruskom tak aj v tureckom Arménsku.

V období rokov 1915-1916 - bolo 1,75 miliónov Arménov, žijúcich v západnej, tureckej časti vystávaných zo svojich domovov a zhruba 600 000 ich Turci zmasakrovali.

Roku 1920 - zriadenie sovietskej republiky zabránilo tureckej okupácii celej oblasti.

Roku 1921 - ku koncu občianskej vojny pripojili bolševici územie Náhorného Karabachu (obývaného prevažne Arménmi) a Nachičevanu k Azerbajdžanu. O rok neskôr bolo Arménsko spolu so susedným Azerbajdžanom a Gruzínskom spojené v Zakaukazskú sovietsku federatívnu republiku.

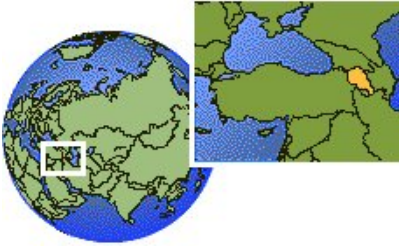
Roku 1936 - dostalo Arménsko štatút samostatnej sovietskej republiky, ale jej územie opäť nezahrňovalo ani Náhorný Karabach ani Nachičevan. Táto pokračujúca separácia etnických Arménov od ich rodnej zeme vytvárala napätie medzi Arménskom a Azerbajdžanom, ktoré sovietsky režim po mnoho rokov skrýval, až koncom 80. rokov s uvoľnením sovietskej kontroly prudko vzplanulo.

V roku 1991 - získali obe súperiace republiky nezávislosť a pripojili sa ku Spoločenstvu nezávislých štátov. Ruská snaha o zachovanie samosprávy Náhorného Karabachu v rámci Azerbajdžanu neuspela.

Roku 1992 - vypukla otvorená vojna. Arménsko pomohlo karabaškým Arménom otvorením Lačinského koridoru získať späť väčšinu Azerbajdžanmi obsadeného územia a dobyť i značnú časť ich území. Fronta sa stabilizovala, ale boje s prestávkami stále pokračujú. Blokáda Arménska vyvolaná týmito udalosťami, v podmienkach, keď sa jediný prirodzený spojenec - Gruzínsko, zmieta v bojoch občianskej vojny, dovedla zem na pokraj hospodárskeho krachu.

Mali by ste vedieť, že:

- drvivú väčšinu obyvateľstva republiky tvoria Arméni, ktorých jazyk predstavuje zvláštnu samostatnú skupinu v rámci indoeurópskych jazykov. Arméni si i napriek dlhému obdobiu moslimskej nadvlády uchovali spolupatričnosť s kresťanským svetom. Veriaci patria buď k arménskej pravoslávnej cirkvi, alebo k menšej arménskej katolíckej cirkvi, ktorá má vzťahy k Rímu. Niektoré menšinové skupiny, napríklad Kurdovia, sú moslimovia. Aj napriek obrovským hospodárskym a sociálnym problémom sa udržuje pomerne vysoká pôrodnosť a prirodzený prírastok obyvateľov. Vzrastá však emigrácia. Až 70 % populácie žije v mestách.

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

- James Hugnes, *Velká všeobecná ilustrovaná encyklopédia*, Mladé letá 2002, ISBN 80-06-01235-0,
- Václav Hubinger, František Honzák, Jiří Polišínský, *Národy celého světa*, Mladá fronta, Praha 1985,
- Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

- Vlajky prevzaté a upravené z: <http://www.statnevlajky.sk/>,
- Polohy štátov prevzaté a upravené z: <http://www.zemepis.com/A-Z.php>,
- Mapy prevzaté a upravené z: <http://www.ezilon.com/maps/>.